

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ Х МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ**

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЗАЛІЗНИЧНОГО
ТРАНСПОРТУ
ІНСТИТУТ ФІЛОСОФІЇ ім. Г. СКОВОРОДИ НАН УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ім. М. ДРАГОМАНОВА
КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ» ім. І. СІКОРСЬКОГО

ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ ТЕХНОЛОГІЇ

**МАТЕРІАЛИ X МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
КОНФЕРЕНЦІЇ «ЛЮДИНА, СУСПІЛЬСТВО, КОМУНІКАТИВНІ
ТЕХНОЛОГІЇ»**

**REPORTS OF THE X INTERNATIONAL SCIENTIFIC-PRACTICAL
CONFERENCE "A PERSON, A SOCIETY, COMMUNICATIVE
TECHNOLOGIES"**

м. Харків, 27–28 жовтня 2022 р.

Харків
2022

УДК 740+656+338

ББК 87

Л 93

Головні редактори:

Панченко С.В. – доктор технічних наук, професор, академік Транспортної академії України, ректор Українського державного університету залізничного транспорту

Андрущенко В.П. – доктор філософських наук, професор, член-кореспондент НАН України, академік Національної академії педагогічних наук України, заслужений діяч науки і техніки України, ректор Національного педагогічного університету ім. М. Драгоманова

Редакційна колегія:

Абашик В.О. – д-р філос. наук, професор

Бакланов О. М. – д-р хім. наук, професор

Близнюк Л. М. – канд. філол. наук, доцент

Ватуля Г. Л. – д-р техн. наук, професор

Даніл'ян В. О. – канд. філос. наук, доцент

Дудін О.А. – канд. техн. наук, доцент

Змій С.О. – канд. техн. наук, доцент

Каграманян А.О. – канд. техн. наук, доцент

Кравець А. М. – канд. техн. наук, доцент

Колеснік К. Е. – канд. іст. наук, доцент, академік ТАУ

Куценко М. Ю. – канд. техн. наук, доцент

Новіков Б. В. – д-р філос. наук, професор

Павлов В. І. – канд. філос. наук, доцент

Панченко В. В. – канд. техн. наук, доцент

Соломніков І.В. – канд. екон.наук, ст. викладач

Толстов І. В. – канд. філос. наук, доцент

Устенко О. В. – д-р техн. наук, професор, академік ТАУ

Затверджено до друку Вченою радою Українського державного університету залізничного транспорту (протокол № 6 від 30.11.2022 р.)

Людина, суспільство, комунікативні технології: матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. 27-28 жовтня 2022р. Відп.за випуск Н.В.Алексєєнко. — Харків : Мачулін, 2022. — 284 с..

ISBN 978-617-8195-30-4

УДК 740+656+338

Матеріали подано в авторській редакції

ISBN 978-617-8195-30-4

© Авторський колектив, 2022

© Мачулін, худ. оформлення, 2022

ТОЛСТОВ І.В., к.філос.н, доцент,

ДАРАГАН А.В., здобувачка освіти, гр. 101-ПАМЛ-Д20

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА

В цьому році виповнюється 350 років з дня народження гетьмана Пилипа Орлика, автора першої вітчизняної конституції, в якій обґрунтовується ідея незалежності України як суверенної держави. І сьогодні, коли наша країна переживає не найкращі часи, боронячись від російської агресії, звернення до соціально-філософських ідей Конституції, вивчення їх з позицій усього історичного контексту стає актуальним та необхідним.

Конституція Пилипа Орлика базувалася на філософських ідеях професорів Києво-Могилянської академії. Український історик В.А.Смолій писав, «що одними із визначних для документу стали ідеї філософів Києво-Могилянської академії, які у свій час навіть випереджали європейську філософсько-правову думку. Серед цих ідей слід окремо виділити концепції природного права та природного стану, теорію договірного походження держави та суспільства, конституційне обмеження абсолютистської форми правління тощо» [1., с 14]. Звісно, під час свого навчання у цьому славетному закладі Пилип Орлик не міг не познайомитися з цими ідеями і потім використати їх у своїй Конституції.

Однією з головних соціально-філософських ідей Конституції Пилипа Орлика є ідея про поділ влади на законодавчу (Генеральна Рада), виконавчу (Генеральна старшина й гетьман) та судову (Генеральний суд). На думку деяких експертів, дана ідея виникла вперше в Пилипа Орлика, а не у Шарля Монтеск'є. Одним із аргументів на користь цього є те, що французькому мислителю, на час створення Конституції, виповнився

лише 21 рік. В такому віці він тільки-но закінчив навчання в університеті на юридичному факультеті й надрукував твори (1721р. – «Перські листи», 1734р.– «Роздуми про причини величі та падіння римлян», 1748р. – «Про дух закону...»), в яких аргументується ідея поділу влади почав набагато пізніше В такому випадку складно стверджувати, те що Пилип Орлик міг взяти цю концепцію у Монтеск'є. Існує припущення, що навпаки французький філософ міг ознайомитися з конституцією українського гетьмана, яка також була видана латинською мовою.

Також конституція базувалася на запозичених Пилипом Орликом і відповідним чином творчо удосконалених ідеях англійського філософа Джона Локка, які були представлені у творі «Два трактати про державне правління». Це ідеї про природні права, які гарантували всім людям, незалежно від їхнього соціального походження, право на свободу, рівність та власність. Орлик як і Локк вважав, що держава повинна функціонувати для захисту цих невід'ємних природних прав людини.

В цілому в Конституція були враховані життєві проблем різних прошарків тогочасного українського суспільства. Хоча Конституція не мала класичного декларування прав людини, але в ній містилися зобов'язання здійснення прав певних груп населення, які покладалися на відповідного урядовця. Наприклад, серед обов'язків гетьмана був нагляд за тим, щоб посполитам і звичайним козакам не чинилось утисків та надмірних поборів. В жодному разі гетьман, як і підскарбій, не мав права зазіхати на військовий скарб та надходження до військової скарбниці, використати його задля себе та власної користі. Підскарбій піклувався про скарбницю та її доходи, використовувати її у громадських потребах. Пани та урядовці не могли залучати ремісників до своїх домашніх робіт без оплати, звільняти козаків від служби для панських доручень. В конституції були прописані привілеї і для простого люду, наприклад,

родини, у яких чоловік загинув під час воєнних походів козаків та залишив осиротілих дітей, звільнялися від усіх громадських робіт та повинностей.

Хоча Конституції Пилипа Орлика не судилося справдитися в реальності, вона є великим доказом спроби створення незалежної української держави ще на початку XVIII століття. Вона відображує яким би міг бути політичний та соціальний устрій українських територій, якщо історичні події були б більш сприятливими. Але Конституція Пилипа Орлика на сьогодні залишається важливим документом, який свідчить про досить ранні демократичні засади суспільного устрою в Україні часів Гетьманщини та про високий рівень соціально-філософської культури українців, адже окремі її положення на багато десятиліть випередили правову думку європейських народів.

Список використаних джерел

1. Конституція гетьмана П. Орлика : методичні вказівки з дисципліни «Історія України» / укладачі : О. П. Гужва, В. М. Щербак, Л. М. Близнюк, Т. М. Саламатіна, О. О. Литвиненко, Г. Ф. Арбузов, К. Е. Колісник, І. В. Толстов ; кафедра історії. - Харків : УкрДАЗТ, 2014. - 37 с

ТОЛСТОВ І.В., к. філос.н., доцент,

СКУРІХІН Д.І., к.техн.н., доцент

Український державний університет залізничного транспорту

м. Харків, Україна

ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ

Незважаючи на прагматизм епохи, в якій ми живемо, сьогодні спостерігається тенденція різкого зростання інтересу до гуманітарного знання. І справа не тільки в тому, що людина не перестає задавати важливі екзистенційні питання про сенс свого існування та про своє місце у світі, а також й в тому, що в умовах світової кризи, яка пов'язана з військовою

ЗМІСТ

ПРИВІТАННЯ УЧАСНИКІВ КОНФЕРЕНЦІЇ	3
СЕКЦІЯ І. ФІЛОСОФСЬКІ ТА ГУМАНІТАРНІ НАУКИ	
АБАШНІК В.О. ГРИГОРІЙ СКОВОРОДА У НІМЕЦЬКОМОВНІЙ ЛІТЕРАТУРІ 19-ГО СТОЛІТТЯ	6
АБАШНІК У.В. «АНАТОМІЯ» (1999): МІЖ ФІЛЬМОМ ЖАХІВ ТА ВЧЕННЯМ ГІППОКРАТА	11
АСМУТ Х. СИМВОЛІЧНІ ФОРМИ ЕРНСТА КАССІРЕРА (1874– 1945)	15
БЕРЕЗНИЙ В.М., ЄРМОЛЕНКО О.А., ЛИСЬОНКОВА Н.М. ЛЮДИНА ТА ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ – ВОРОГИ ЧИ ДРУЗИ?	21
БЛИЗНЮК Л.М. МОВНА СУГЕСТІЯ ЯК НЕЙРОЛІНГВІСТИЧНИЙ АСПЕКТ РИТОРИКИ	25
БЛИЗНЮК Л.М., ВАРЛАМОВА А. СЕМАНТИЧНІ БАР'ЄРИ КОМУНІКАЦІЇ	27
ВОЛОШИНА О.М., НЕШКО С.І. СИНТАГМАТИКА ТА ПАРАДИГМАТИКА	30
ГОНЧАР В.В., ВЕРЕТЕЛЬНИКОВА Н. А., БАТУЛІН Д. С. ФІЗИЧНА КУЛЬТУРА ЯК СКЛАДОВА ЗАГАЛЬНОЇ КУЛЬТУРИ ОСОБИСТОСТІ	31
ГОНЧАРОВ С. О. МЕТАФІЗИКА Ю. В. МАМЛЄЄВА ЯК ПРОДОВЖЕННЯ ТРАДИЦІЇ РОСІЙСЬКОЇ РЕЛІГІЙНОЇ ФІЛОСОФІЇ: ПРИХОВАНА ЗАГРОЗА ДЛЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА	33
ДАНІЛ'ЯН В.О. СИНДРОМ «ПРОФЕСІЙНОГО ВИГОРАННЯ» В ДІЯЛЬНОСТІ ВИКЛАДАЧА ЗВО ТА МЕТОДИ ЙОГО ПОПЕРЕДЖЕННЯ	36
ДАНІЛ'ЯН В.О., РУДЬ Ю.С., МИРОНЧУК І.О.	39

ПЕРЕПЕЛИЦЯ О.М., ХРАБРОВ Г.О. ТУТ-ВІДСУТНІСТЬ ТЕХНОСУБ'ЄКТА	80
САБАДУХА В.О., САБАДУХА О.В. ФІЛОСОФСЬКО- ПСИХОЛОГІЧНИЙ ЗМІСТ СУЧАСНОЇ РОСІЙСЬКО- УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ	82
ТИТАР О.В., АВЄТІСЯН М.Г. ЛЮДИНА І ТЕХНІКА: АНТРОПОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ЛЮДСТВА	85
ТОЛСТОВ І.В., ДАРАГАН А.В. СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ІДЕЇ КОНСТИТУЦІЇ ПИЛИПА ОРЛИКА	89
ТОЛСТОВ І.В., СКУРІХІН Д.І. ПРО ПРИЗНАЧЕННЯ ФІЛОСОФІЇ	91
ТУМА Т. С. ФЕНОМЕН ЛЮДИНИ ТА ПОНЯТТЯ ДОЦІЛЬНОСТІ В ІСТОРІЇ ФІЛОСОФІЇ	95
ХАРЛАМОВА О.М., ВОЛОШИНА О.М. ТЕХНОЛОГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЯК СУСПІЛЬНИЙ ПРОГРЕС ТА ВИКЛИК ЛЮДСЬКИМ ЦІННОСТЯМ	100
ХАРЛАМОВА О.М., ЛАЗОРЕНКО М.О. МОВА ТА КОМУНІКАЦІЯ В ІНФОРМАТИВНОМУ СУСПІЛЬСТВІ	103
ЦИГАНОВСЬКА Н.В., ДАНИЛ'ЯН В.О. БОЙОВИЙ ГОПАК ЯК КУЛЬТУРНЕ ЯВИЩЕ ТА ТРАДИЦІЙНЕ УКРАЇНСЬКЕ СПОРТИВНЕ МИСТЕЦТВО	105
ЦІТТЕЛЬ К. ДІАЛОГ ФРІДРІХА НІЦШЕ МІЖ МОНОЛОГОМ ТА БАГАТОГОЛОССЯМ	108
ЧАПЛИГІН О.К., СУК О.Є. ЦИФРОВІ ТЕХНОЛОГІЇ В ОСВІТНЬОМУ ПРОЦЕСІ ЯК ВИМОГА ЧАСУ	114
ЧЕРНИШОВ В.В. ФІЛОСОФІЯ І МИСЛЕННЯ	117
ШАПОВАЛ В.М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ ПОХОДЖЕННЯ І СУТНОСТІ ЛЮДСЬКОЇ СВІДОМОСТІ	120

Наукове видання
Відповідальність за редагування та достовірність інформації
несуть автори роботи

Людина, суспільство, комунікативні технології:
матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф.
27-28 жовтня 2022 р.

Reports of the X International scientific-practical conference
“A person, a society, communicative technologies”

Відп. за випуск Н.В.Алексєєнко.

Підписано до друку 16.11.2022. Формат 60x84/16.
Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.
Ум. друк. арк. 27,67. Обл.-вид. арк. 41,8.
Наклад 300 пр. Зам. № 2112

Видавець Мачулін Л.І.
тел. +38(068)886-52-57
editor2016@ukr.net
<http://knigoizdat.org.ua>
Свідоцтво про держреєстрацію:
сер. ХК №125 від 24.11.2004

Віддруковано в ПП Озеров Г. В.
м. Харків, вул. Університетська, 3, кв. 9.
Свідоцтво про реєстрацію: № 818604 від 02.03.2000.